

OPONENTURA PRAKTICKÉ ČÁSTI DIPLOMOVÉ PRÁCE IVY LUKEŠOVÉ

Restaurování paravánu s litografovanými plakáty „Denní doby“ od Alfonse Muchy

Diplomovou práci Ivy Lukešové považuji za nadstandardně provedenou po všech stránkách. Nejen pečlivé a zcela vyčerpávající průzkumy a jejich vyhodnocení, ale i samotné praktické provedení obtížné a ne příliš běžné práce je odvedeno ve vysoké kvalitě a neshledávám jedinou výtku nebo námitku, kterou by vůči této práci bylo možno uplatnit. Zároveň je třeba zmínit vysokou jazykovou úroveň písemného projevu.

Jako hodnocení navrhuji známku výborně s hvězdičkou.

V Praze dne 7. 9. 2012

Jana Tomšů

Knihovna Národního muzea

Oponentský posudek

na teoretickou část diplomové práce zadané Univerzitou Pardubice, Fakultou restaurování – oborem Restaurování a konzervace děl písemné kultury, Jiráskova 3, 570 01 Litomyšl

s názvem:

Restaurování paravánu s litografovanými plakáty „Denní doby“ od Alfonse Muchy – Historický vývoj paravánů, kterou vypracovala **BcA. Iva Lukešová**.

Zadání: Komplexní restaurování paravánu s litografickými plakáty Alfonse Muchy z cyklu „Denní doby“ z roku 1899, ze soukromé sbírky Zorana Krizka.

Diplomová práce je rozdělena přehledně na dvě části, druhá, teoretická část se zabývá historií a tříděním paravánů. Autorka zpracovala tuto část své diplomové práce velmi pečlivě a pojednala podrobně o jednotlivých aspektech historického vývoje jak v Číně a v Japonsku, tak i potom v evropských podmínkách. Vzhledem k tomu, že literatury na toto téma existuje poměrně málo, je velkým přínosem, že její práce obsahuje zásadní etapy vývoje a zároveň zaznamenává i některé zajímavé techniky, jež i dnes jsou v Evropě málo známé, jako je např. *koromandelský lak* v Číně nebo technika napínání na *karibari* v Japonsku.

Teoretická část práce je logicky členěná a strukturovaná, každý popsáný jev je doplněn o ilustrace ať už pořízené samotnou autorkou v českých sbírkách nebo převzatými z publikací či elektronických zdrojů. Zároveň je text dokladem, že se autorka v celé problematice historie paravánů dobře orientuje a že získala dobrý teoretický základ pro praktické potřeby rozhodování o jejich restaurování. Při zpracovávání teoretické části se také autorka pokusila zjistit, jaké paravány se nacházejí v českých sbírkách, což je cenná informace i z hlediska případného budoucího restaurování. Všichni respondenti na dotaz o paravánech neodpověděli, což je škoda. Jistě by toto téma bylo zajímavé zpracovat, mnohdy je překvapující, co všechny zámecké sbírky obsahují i z hlediska prací dovezených z Číny a Japonska.

Mezi paravány byly v části o Japonsku zahrnuty i posuvné stěny *fusuma* a papírem polepené posuvné dveře *šódži*, což je zcela pochopitelné s ohledem na technologii jejich výroby, i když vlastně o paravány, jak význam tohoto slova chápeme v Evropě, se nejednalo. Pozoruhodné je vyjádření, že japonské domy nemají stěny (str. 133). Možná přesnější popis japonského interiéru by zněl, že tradiční japonské domy byly posuvnými stěnami a dveřmi stejně tak jako verandami uzpůsobeny pro vytváření většího či menšího prostoru nebo propojení se zahradou. Paravány *cuitate* byly hojně používány, ale mnoho z nich bylo vyrobeno pro evropského zákazníka jako např. zrovna paraván inv.č.1848, bohatě zdobený lakem, perletí a barevnou výšivkou. Mnohem častější byly tzv. *makura bjóbu*, neboli nízké paravány, které se stavěly k posteli resp. k matraci, na níž se spalo. Těch bohužel cestovatelé mnoho nedovezli, protože byly vyráběny v japonském stylu pro domácí užití a nebyly tolik dekorativní. Jinak je kapitola o historickém vývoji zpracovaná utříděně a přehledně.

Mám jen několik výhrad, dvě se týkají věcné správnosti a ty další jsou spíše stylistického než věcného rázu. První připomínka se týká konstatování na str. 104: ... Japonsko bylo oproti Číně v 16. století otevřenější... Tady bych nesouhlasila, Čína byla vždy vstřícnější k obchodním aktivitám, naopak cizinci měli v Japonsku problémy vždycky, ještě v 70. a 80. letech 19. století museli žádat o zvláštní

„cestovní povolení“, pokud chtěli cestovat trochu dále do vnitrozemí a nechtěli pobývat jen v přístavech. Druhá připomínka k věcné správnosti se týká str. 106: ...Nadvláda japonského umění nad čínským byla nejvíce znatelná od 7.-10. století... Tady jde možná jen o nešikovnou stylizaci, ale pravda je taková, že právě v tomto období Japonci nejvíce přijímali kulturu i různé techniky a technologie výroby z Číny, Čína byla jejich velkým vzorem, podle čínských měst se stavěla města v Japonsku, přijímali čínskou filosofii atd. Nara i Kjóto byly postaveny podle čínského vzoru. Oblečení, účesy, literatura, všechno se Čínou inspirovalo, klasická čínština byla dorozumívacím jazykem i jazykem poezie. Možná chtěla autorka vyjádřit myšlenku, že v Japonsku se přejaté vzory cizelovaly a přetvářely tak, aby vyhovovaly japonskému vkusu.

Stylistická výhrada se týká zejména používání slov orient a orientální. V našem slova smyslu je orientální vše od Blízkého až po Dálný východ, vlastně všechno, co má nějaké neevropské vlastnosti. Japonci však chápou toto slovo ve smyslu exotické, ale oni sami se samozřejmě za exoty nepovažují.

Poslední připomínka se týká přepisů japonských a čínských slov do češtiny. Existuje český způsob přepisu jak japonských tak čínských termínů, a protože práce je celá psána česky, není důvod používat anglickou transkripci.

Celá práce je doplněna nejen velkým množstvím ilustračních fotografií, ale i citací z literatury. Zejména v teoretické části se autorka musela opírat o četné prameny, ale citační úroveň je úměrná zaměření práce. Teoretická část je patrně pro srovnání doplněna o dvě přeložené a zkrácené verze odborných článků o restaurování dvou japonských paravánů z let 1978 a 2002, což přispívá k možnosti srovnání restaurátorských postupů a ve svém důsledku i k vyšší úrovni celé práce.

Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikační stupeň: výborně.

V Praze dne 10. září 2012

PhDr. Alice Kraemerová,
kurátorka japonské sbírky
Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur